Van vijftig jaar dezelfde signalen naar echte verandering

Betoog Marlene van Steensel – Stichting BE4YOU2, 28 oktober 2026

Geachte voorzitter en Kamerleden,

Vandaag spreek ik namens Stichting BE4YOU2, die ik in 2011 heb opgericht naast mijn werk als HBO docent Social Work en Toegepaste Psychologie. Stichting BE4YOU2 organiseerde bijeenkomsten voor mensen vanaf 18 jaar die te maken hebben gehad met kinderbescherming, jeugdhulp of uithuisplaatsing, waarin verschillende generaties elkaar ontmoeten en versterken. Vanaf de publicatie van het rapport van de Commissie-De Winter verzorgde Stichting BE4YOU2 ook lotgenotendagen voor slachtoffers van mishandeling en geweld in de jeugdhulp. Het gaat ons niet om N=1 getuigenissen maar als verhalen en ervaringen die bij elkaar zichtbaar maken wat in beleid, cijfers en dossiers vaak verborgen blijft. Met elkaar werken we aan een collectieve kennisbron vanuit het ervaringsdeskundig perspectief .

Als kinderen worden onder toezicht geplaatst en uit huis wordt geplaatst omdat hun ontwikkeling ernstig wordt bedreigd dan moet de overheid ook wel toezicht houden. Dit zou onder continue aandacht moeten staan want uit onderzoek[1] blijkt ook dat de kans op mishandeling is voor jongeren in de jeugdhulp bijna drie keer zo groot als voor jongeren die thuis wonen. En toch gebeurd het niet of niet adequaat.

Als we alle kennis naast elkaar leggen, zien we een hardnekkig patroon van falen als het gaat om bescherming van uithuisgeplaatste kinderen. Dit wordt onderschreven door de vele onderzoeken over dit onderwerp.

Wat ons dus meer en meer bezig houdt is het volgende:

Wat houdt een systeem in stand waarin kinderen in de jeugdzorg al meer dan vijftig jaar onvoldoende worden beschermd tegen mishandeling en geweld, maar dat er tegelijkertijd wél in slaagt zichzelf en de verantwoordelijken voor dit geweld te beschermen?

Eén antwoord op die vraag vinden we mogelijk in de manier waarop het systeem omgaat met kinderen bij wie de zorg niet werkt: niet de omgeving en de actoren wordt kritisch onderzocht, maar de zorgvraag van het kind wordt steeds complexer genoemd**.** En dit gaat vaak evenredig gepaard met geld, meer geld en zeer veel geld.

Hoe complexer hoe meer geld het kind oplevert en hoe meer repressieve maatregelen, zoals opsluiting, vernedering, intimidatie en fysiek geweld worden ingezet. Iets waarvan we weten dat kinderen daar enorm van verslechteren in hun welzijn en ontwikkeling. Een negatieve cirkel die voortduurt. We zien ernstige trauma- en angstklachten, problemen met zelfstandig wonen en maatschappelijke participatie, en jongeren die langdurig afhankelijk blijven van zorg en financiële ondersteuning om nog maar niet te spreken van het aantal jongeren dat uit jeugdzorg komt en dak en thuisloos wordt.

---

[1] Euser S, Alink LRA, Tharner A, van IJzendoorn MH, Bakermans-Kranenburg MJ. Out of home placement to promote safety? The prevalence of physical abuse in residential and foster care. Children and Youth Services Review. 2014;37:64–70

Een ander antwoord kwam naar voren uit het onderzoek Explosieve Ervaringen, dat BE4YOU2 samen met professor Annemiek Harder van de Erasmus Universiteit uitvoerde, naar kindermishandeling, erkenning en eerherstel van oud-bewoners van Jeugddorp De Glind. Na veel aandringen ontvingen we een samenvatting van het archiefonderzoek dat Pluryn zelf naar de misstanden had uitgevoerd waaruit bleek dat men wel degelijk bekend was met verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag naar de kinderen toe: Het gaat daarbij bijvoorbeeld om 'een kind kleineren of uitschelden, fysiek straffen, in een sfeer van angst laten leven en/of gebruiken voor eigen seksueel gewin' (Pluryn, 2023, p. 4). Omdat Pluryn geheimhouding oplegde over de bevindingen, konden wij slechts op hoofdlijnen rapporteren. De informatie verdween vervolgens weer achter gesloten archiefdeuren. Voor zover mij bekend, heeft niemand de bevindingen opgevraagd, behalve de slachtoffers maar deze hebben het niet gekregen en niemand van de verantwoordelijken is ter verantwoording geroepen, aansprakelijk gesteld of is er alsnog aangifte gedaan.

De conclusie van Explosieve ervaringen is schrijnend: kinderen werden niet geloofd en er werd niet naar hen geluisterd, kinderen kregen de schuld van het geweld dat hen werd aangedaan. Sinds 2019 spreken slachtoffers met de verantwoordelijke instellingen over compensatie voor het aangedane leed. Maar ook na het verschijnen van ons onderzoeksrapport in het voorjaar van 2026 is er nog altijd geen serieus voorstel aan de slachtoffers gedaan.

Beste Kamerleden, voorzitter eerlijk gezegd word ik van deze gang van zaken hier moedeloos van. Ik ben inmiddels 65 jaar. Toen ik vijftien was, deed ik mee aan een belevingsonderzoek in de jeugdzorg. We hoopten dat er beter naar ons geluisterd zou worden. Vijftig jaar later horen we nog steeds dezelfde wensen van jongeren: luister naar ons, geloof ons, pak daders aan en zorg dat het voor kinderen van nu beter wordt.

Helaas werden we afgelopen week opnieuw geconfronteerd met wantoestanden in gezinshuis Soria. We zien hier de overtreffende trap van mechanismen waarbij niet de kinderen worden beschermd, maar de mensen en instanties die hebben goedgevonden dat zij daar werden geplaatst.

De instelling doet aangifte tegen de jongeren die naar buiten zijn gekomen met hun verhaal. Waarom? Omdat zij spreken? Omdat zij hebben verteld dat hun vrijheid en vrijheid van meningsuiting werden beperkt, hun privacy werd geschonden en zij voortdurend onder cameratoezicht stonden?

Kom dan maar op met die beelden. Laat zien wat daar is gebeurd en onderzoek of de fundamentele rechten van deze kinderen zijn geschonden, en zo ja, wie daarvoor verantwoordelijk was. Zeker als dit gebeurde met medeweten van gecertificeerde instellingen en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

En waarom weigert minister Sterk, verantwoordelijk voor Langdurige Zorg, dan een werkelijk onafhankelijk onderzoek maar laat zij dit opnieuw uitvoeren door IGJ die feitelijk al op de hoogte waren.

Dit kan zo niet doorgaan.

BE4YOU2 heeft meerdere aanbevelingen gedaan in de postionpaper. Ik wil hier twee benadrukken: verander zo spoedig als mogelijk het beloningssysteem van hoe complexer hoe meer geld naar hoe meer positief resultaat hoe meer beschikbare middelen en richt een echt

onafhankelijk Expertisecentrum Ervaringsdeskundigheid in, zoals ook aanbevolen in het onderzoek *Explosieve Ervaringen*.

Breng daarin de kennis van verschillende generaties ervaringsdeskundigen samen met die van professionals en wetenschappelijk onderzoekers. Onderzoek het perverse systeem waarom ondanks alle maatregelen en aanbevelingen en alle financiën die daarbij horen die niet heeft geleid tot veiligheid van de kinderen maar vooral van de mensen die zich schuldig maken aan het toestaan van mishandeling van en geweld tegen kinderen.

Dat vraagt ook om een sterkere rechtspositie van kinderen, naleving van die rechten, naar onafhankelijke tegenspraak en een onafhankelijk archief los van de jeugdinstellingen waar mensen hebben gewoond en naar Onafhankelijk Onderzoek: Organisaties mogen niet zelf het laatste woord hebben over hun eigen falen.

Mijn collega, professor Annemiek Harder van de Erasmus Universiteit, zal vanuit haar wetenschappelijke expertise eveneens aandacht besteden aan deze vraagstukken in ronde 3.

Op 12 juni hebben we in Apeldoorn het Nationaal Monument Jeugdzorg *De Erkenning* onthuld. Erkenning is belangrijk. Maar zonder verandering en gerechtigheid laten we de kinderen van toen en nu opnieuw in de steek

Als we werkelijk iets anders willen, moeten we het ook radicaal anders durven. Niet méér van hetzelfde, niet nóg ingrijpender optreden tegen kinderen, maar conclusies trekken uit wat zij ons allen al meer dan vijftig jaar vertellen.

We zien uw uitnodiging voor verder gesprek graag tegemoet.